

Цетињу из књиге Јозефа Холечека, а у виду библиографског материјала на теме о Црној Гори и Црногорцима у пољској штампи са општава проф. Ј. Мазуркијевич. К. Шарова, саопштава о писању бугарских листова „Свобода“ и „Независимост“ о Црној Гори и Црногорцима у периоду 1869—1874. У ствари, ова два бугарска револуционарна листа, под уредништвом Љубена Каравелова, са симпатијама су 50-тих до 70-тих година прошлог стољећа писала о Црној Гори, погостову о њеној улози у рјешавању источног питања. Giacomo Scotti пише о Црној Гори и Црногорцима у италијанској библиографији.

Интересантан је и дужи спис аутобиографског карактера др Николе Шкерковића. Из документације занимљив је још и прилог др А. Лаиновића »Montenegrina у Шатијану на Сени“.

И краћи прилози садрже низ занимљивих информација. Ту треба пресвходно поменути прилоге који се односе на библиографску исправку Ђорђа Сп. Радојичића о тексту из Цветног триода у Молићевнику (Требнику) из штампарије Црнојевића, затим о средњо-

школском књижевном раду Сима Поповића (Л. Чурчића), о псеудонимима у једној причи Вељка Радојевића (Р. Драгићевић) и други.

Напосљетку, треба истаћи да је у оквиру рубрике „Прикази и биљешке“ дато више значајних обавјештења о библиографским издањима Централне библиотеке, о Палташићевим издањима у Бриџанском музеју, о писцима Црне Горе на Брајевој азбуци итд. Уз то, дате су разне биљешке о појединим важним годишњицама институција и личности из сфере културе и науке, као и око 75 биљешака, односно мањих рецензија разних наслова, поглавито нових књига и часописа.

Није потребно наглашавати каква значај имају добре библиографије за научне раднике, колико их оне брзо и ефикасно уводе у „траг“ одговарајуће библиографске јединице, укратко — колико им уштеде времена. Стога је права штета што се ова корисна научна и стручна публикација угамила. Потребна за часописом оваквог профила је неоспорно велика. Зато његово поновно покретање представља насуну потребу.

Д.Ј.М.

ПРАКСА, часопис за друштвена питања, бр. 1 — Титоград 1976

Центар за идеолошко-политичко образовање Централног комитета СК Црне Горе издаје у двомјесечним свескама часопис Пракса. Најновији број садржински је разноврстан. Радови су груписани према темама, односно проблематици о којој говоре.

На уводноме мјесту је говор Веселина Ђурановића одржан на комеморативној сједници Председништва ЦК СК и председништва СР Црне Горе поводом смрти Блажа Јовановића. Остали радови су сврстани према одговарајућим рубрикама, којих у овом броју има шест. У рубрици Иницијативе објављен је рад Милије Коматника, главног и одговорног уредника Праксе, под насловом Титове поруке. Мото његовог излагања је Титова мисао изречена у

интервјуу Вјеснику — *Револуција је нешто друго од обичног, мирног живота*. У рубрици Актуелне теме објављено је шест веома интересантних радова: Вељко Милатовић, Секташтво — деградација циљева социјализма; Матија Новосел, Кадровска питања и кадровска политика; др Војина Ивановић, Правци реформе васпитно-образовног система у Црној Гори; Абдул Курпејовић, „Мала привреда“ у функцији брже економског развоја; др Лазар Ђуровски, Месна заједница у уставном и друштвено-политичком систему Југославије; Момчило Вучинић, Друштвена самозаштита у пракси.

У рубрици Искуства објављен је рад Слободана Филиповића — О-

сновна организација Савеза комуниста и метод рада.

Два рада су објављена у рубрици Међународне теме: др Радова на Вукадиновића — Могућности европске сарадње и Јакова Мрваљевића — Афрички авангардизам.

У рубрици Размишљања такође су, објављена два рада: др Саве Живанова — Прилог дефиницији стаљинизма и Данила Гашовића — Конструктивизам неомарксизма.

У рубрици Прикази објављена су неколика осврта на неке најно-

вије теоретско-економске радове: М. Коматина на књигу В. Милаговића „Токови револуције“, Милице Костић (под насловом Научно виђење привредног развоја Црне Горе) на књиге др Риста Вукчевића „Развој привреде Црне Горе“, др Вељка Мартиновића, Шумска привреда у развоју Црне Горе“ и мр Борислава Ускоковића „Туризам као фактор привредног развоја Црне Горе“ и Жарка Чурића „Систем и политика цена у условима социјалистичког самоуправљања“.

Ј. Р. Бојовић

ПЕТ ГОДИШЊАКА ЦЕТИЊСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

(Преглед)

Цетињска гимназија у току свога скоро стогодишњег живота и рада развила се као угледна васпитно-образовна установа и постајала, нарочито до првог свјетског рата, све више институција која је непрекидно, све јаче и непосредније, утицала на кретање и развој просвјете и културе у Црној Гори. Њени професори и директори, а касније и њени ученици, били су покретачи и плодни ствараоци у области науке, културе и умјетности. Књижевни и научни радови многих од њих остали су корисни и запажени прилози науци, посебно културној историји, и носе обиљежја напредних схватања и борбе против назадних режима у црногорској држави и касније, револуционарних стремљења у доратној Југославији. Може се са сигурношћу рећи да они и данас заслужују разматрање и проучавање не само као догађаји и личности једне установе већ, често, као покретачи и ствараоци у културној прошлости Црне Горе. Зато се систематска и континуирана обрада живота и рада Гимназије, удјела њених професора и ђака у културном развоју и револуционарној борби, не могу разматрати и обрађивати у ужем обиму, не могу се тражити само као ствараоци у школи, већ се смисао и значај њихова рада може у пуном значењу

видјети и запазити у општем току напредовања и развијања просвјете, школства и културе у Црној Гори.

Није претјерана тврдња да су годишњаци Цетињске гимназије пружили у том погледу запажене резултате, да су видљиво допринијели да се многа недовољно проучена питања и неколике непотпуно обиљежене личности из прошлости виде ближе, да добију јасније мјесто у нашој културној историји.

Редакција Годишњака је, у почетку, имала скромније намјере и замисли. Касније се, међутим, отишло много даље: тематика публикације се, како бројем радова тако и карактером и богатством садржаја, проширивала и употпуњавала. Сријеће се већи број прилога који свестраније освјетљавају теме које су аутори одабрали и који заиста представљају помоћ и допринос појединим областима и гранама науке.

Помињемо, прво, чланке: о првим годинама рада Гимназије (Милутина Стојовића) и првој матури у школи (Новака Јовановића).

Ристо Ј. Драгићевић и др Никола Банашевић приказали су — у посебним прилозима — два извјештаја директора школе Мирка Мијушковића о школској згради и наставницима, које је 1910. годи-